

Цвілий С. М.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу;
Бут Т. В.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу,
Національний університет «Запорізька політехніка»

КОНКУРЕНТНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-ЕКОНОМІЧНОГО СЕКТОРУ СХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

У період продовження військових дій на Сході України, туристично-економічний сектор, до складу якого входять також промислові підприємства, система їх матеріально-технічного забезпечення, трудові і фінансові ресурси, що направляються на обслуговування туристських потреб, система економічних відносин всередині та зовні промислового комплексу і відносини цього комплексу з іншими секторами економіки та міжнародне співробітництво, перебувають у складних умовах. Суттєве руйнування промисловості в східних областях, як опори реального сектору регіонів та країни, протягом багатьох років, і пов'язані з цим негативні процеси в АПК, порушення логістики торгівельних потоків в зовнішній торгівлі товарами та послугами, швидка переорієнтація напрямків ринків, зростання тіньового сектору економіки, торгівельні, інформаційні та кібервійни, суттєвий відтік наукового потенціалу з країни, істотно загальмували економічний та геополітичний розвиток країни та окремих її областей [1; 2].

Забезпечення захисту національних інтересів і власної безпеки багатьох країн багато в чому визначається станом регіональної економіки і, в першу чергу, її туристично-економічного сектору, який складає основу забезпечення комплексної потужності постіндустріальної держави. Інтенсивний розвиток туристичної економіки держав в сучасний період обумовлений, перш за все, політичними причинами, прагненням держав використовувати туристичну силу як засіб забезпечення конкурентоспроможності країни, об'єднанні у вирішенні спірних міждержавних питань, досягнення шляхом інтенсифікації туристичних зусиль економічних, політичних та інших цілей. Зазначені стратегічні завдання вимагають значних зусиль на рівні окремих областей та держави, в цілому, і не можуть бути здійснені без відповідного економічного забезпечення. Економічні ресурси, наразі, становлять матеріальну основу туристичної міцності держави.

Вжиті останнім часом керівництвом нашої держави заходи дозволили призупинити негативні тенденції у туристично-промисловому комплексі Сходу України, що дозволило забезпечити зростання обсягу виробництва та реалізації туристичного продукту, покращити окремі показники господарської діяльності туристичних підприємств. Проте, актуальним питанням сьогодення є розвиток наукової школи, що забезпечить належне функціонування та сталий розвиток туристично-економічної сфери, впровадження інноваційних технологій, перехід

регіональних підприємств галузі до використання новітніх технологій, обрання та концентрацію зусиль держави на найбільш перспективних стратегічних програмах відновлення туристично-економічного потенціалу східних областей.

Туристично-промисловий сектор повинен розвиватися на основі сучасної комплексної моделі безпеки євроінтеграційного напрямку та стратегічного плану, який розроблений на найвищому державному рівні. У межах реалізації цього плану мають бути розроблені науково обґрунтовані державні програми, визначатися джерела ресурсів, забезпечуватися координація органів державної влади та розвиватися громадський контроль. Пріоритети розвитку наукоємного виробництва туристичного продукту будуть визначатися інтенсивністю попиту в галузях та секторах економіки, які імплементують його споживацькі цінності у якості базових характеристик кінцевого продукту споживання, зокрема, й у промисловій сфері, і, відповідно, залежати від позитивних тенденцій регіонів, які стимулюють економіку. При цьому, здійснення переходу на інтенсивне наукомістке виробництво туристичного продукту у туристично-промисловій сфері, забезпечення розвитку медіа-інформаційно-комунікаційних технологій, потребує конкурентної стратегії безпеки розвитку туристично-економічного сектору України в глобальному середовищі, враховуючи зростання рівня міжнародних загроз і гібридизації торгівельних та транспортних конфліктів.

В умовах глобалізації ризиків асиметричності глобальних, міждержавних, регіональних та локальних торгівельно-транспортних конфліктів, сучасних загроз туристично-економічній безпеці східних областей України туристично-економічний сектор окремих регіонів держави потребує активної трансформації в напрямі стимулювання інноваційного розвитку зі структурно-технологічною та синергічною модернізацією державних інституцій, діджиталізацією бізнес-структур, підвищення рівня конкурентоспроможності на міжнародних ринках з використанням новітніх (які притаманні постіндустріальним країнам) підходів і технологій, а також залученням науково обґрунтованої стратегії й конкурентної економічної моделі розвитку, направленої на комплексну потужність держави. Саме цим обумовлена необхідність і доцільність реалізації стратегічної моделі структурної інтеграції туристично-економічного та промислово-економічного секторів східних областей України. Концептуальні засади моделі включають базові передумови (збалансованість інтересів сторін; реальність визначених цілей і завдань; сконцентрованість на формуванні передумов безпеки співпраці; відстеження досягнення стратегічних цілей та їх гнучкість). Основні напрями реалізації моделі: секторальна (науково-технологічна сфера); інституціональна; галузева (рух людського капіталу, у тому числі інтелектуального) інтеграція, рух фінансового, у тому числі акціонерного капіталу, трансферт технологій на рівні регіонів, субрегіонів, міст і громад східних областей України [3].

На сучасному етапі особливо важливого значення набуває використання і розвиток творчого потенціалу випускників ЗВО та науковців (з окупованих районів Донецької і Луганської областей й АР Крим включно); залучення їх до розробки конкурентної стратегії розвитку туристично-економічного сектору східних областей України, яка повинна отримати міжнародний статус та включати стратегічні цілі держави щодо реінтеграції тимчасово окупованих

територій. Фінансове забезпечення розвитку туристично-економічного сектору слід здійснити за рахунок емуляції в східних регіонах України європейських практик бізнесу та через реалізацію моделі державно-приватного партнерства.

Список літератури:

1. Конкурентні стратегії безпеки розвитку України в глобальному середовищі : монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України»; за заг. ред. А. І. Мокія. Львів, 2019. – 854 с.

2. Цвілий С. М. Розробка стратегії диверсифікації діяльності вітчизняних підприємницьких структур / С. М. Цвілий, О. М. Корнієнко // *Стратегічні пріоритети трансформації економіки в умовах цифровізації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Запоріжжя, 29-30 жовтня 2019 р.* / Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2019. – 284 с. – С. 257–262.

3. Кравцова А. В. Модель державно-приватного партнерства в сфері українського туризму / А. Кравцова // *Наук. вісник Полтавського університету економіки і торгівлі (серія «Економічні науки»)*. – 2016. – № 1 (72). – С. 70–76.